

БІБЛІОТЕКА ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА: ТЕМАТИЧНА ТА ІСТОРИКО-КНИГОЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА

Тамара Литвин

*науковий співробітник відділу рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника,
канд. іст. наук*

Проведено комплексне історико-книгознавче дослідження бібліотеки історика Івана Крип'якевича (1886–1967), яке включає бібліографічну та історико-книгознавчу реконструкцію особливостей її формування та складу; охарактеризовано сучасний стан зібрань приватної книгозбірні вченого, яка зберігається у фондах відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.

Ключові слова: *Іван Крип'якевич, бібліотека, джерелознавчий аналіз.*

In article was conducted the comprehensive historical bibliographic research of library of historian Ivan Krypyakevych (1886–1967), which includes bibliographic and historical bibliographic reconstruction of peculiarities of its formation and composition; was characterized the current state of private book collection of the scientist, which is stored in the funds of the department of manuscripts in Vasyl Stefanyuk Lviv National Scientific Library of Ukraine.

Keywords: *Ivan Krypyakevych, library, source analysis.*

Сделано комплексное историко-книговедческое исследование библиотеки историка Ивана Крипякевича (1886–1967), включающее библиографическую и историко-книговедческую реконструкцию особенностей её формирования и содержания; охарактеризовано настоящее состояние личной книжной коллекции учёного, хранящейся в фондах отдела рукописей Львовской национальной научной библиотеки Украины имени В. Стефаника.

Ключевые слова: *Иван Крипякевич, библиотека, источниковедческий анализ.*

Бібліотеки як соціокультурні інституції завжди акумулювали друки та рукописи, що їх набуло людство у процесі свого історико-культурного розвитку. Особливу ж історичну цінність мають особисті, родинні та родові бібліотеки, які формувалися на засадах кропіткого колекціонування. Саме такі документальні зібрання допомагають глибше зрозуміти національно-культурне

життя, зокрема в Україні, через призму вивчення життя, діяльності видатних осіб, їхніх інтелектуальних смаків та уподобань.

Досліджуючи бібліотеку члена Наукового товариства імені Шевченка у Львові, академіка АН УРСР Івана Крип'якевича (1886–1967), авторка статті врахувала досвід попередників, який свідчить, що розкривати фонди приватних (особистих) бібліотек слід за такими основними пунктами: бібліографічний репертуар фонду, його тематична, історико-книгознавча, хронологічна, географічна та мовна характеристики; книгознавчий аналіз складу бібліотечних рукописних каталогів та інвентарів, їх археографічний опис; визначення ступеня розпорошеності бібліотеки; провенієнційна структура фонду; наявність маргінальних записів, характеристика їх змісту, мови і часу написання; характеристика оправ (сучасна, бібліофільська, подарункова, видавнича), особливості художнього оформлення [18]. Змістове наповнення цих параметрів залежало від інтелектуального зацікавлення власника бібліотеки, його рівня освіти, художньо-естетичних смаків, впливу суспільно-політичних чинників тощо.

У цій публікації зроблено спробу реконструювати формування та предметно-тематичний зміст бібліотеки видатного історика України І. Крип'якевича, походження її зібрань, місцезнаходження інших матеріалів, які мають відношення до переданих фондів у Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника. При цьому враховано досвід реконструкції та аналізу особистих, родових, громадських і церковних бібліотек, які сформувалися в Україні у нову та новітню доби [4-6; 8-11; 16; 28; 34-36; 40; 43].

Наприкінці XIX — на початку XX ст. на українських землях, що входили до Російської та Австро-Угорської імперій, набуло розвитку прикладне бібліотекознавство, створено підґрунтя для формування бібліотекознавства як окремої галузі науки, відкрито бібліотекознавчі підрозділи в громадських товариствах, започатковано формування національної школи бібліографів і книгознавців [37, с. 3]. Серед її творців був Іван Крип'якевич, член Бібліотечної комісії «Просвіти», Бібліологічної комісії НТШ, згодом академік АН УРСР. Відомий вчений мав добре укомплектовану бібліотеку, якою користувалася родина, багато його учнів і колег — науковців і педагогів. Бібліотека І. Крип'якевича була укомплектована

у три етапи: перший — дорадянський період був пов'язаний насамперед з діяльністю НТШ, «Просвіти» та педагогічною діяльністю в гімназіях Рогатина, Львова та Жовкви; другий — у Львові та Києві після приєднання Західної України до УРСР і останній — після смерті Івана Петровича, коли збірку поповнювали його сини.

У 2007 р. пані Леся Крип'якевич (дружина Романа Крип'якевича) передала на зберігання архів (391 справу) та бібліотеку (1 350 од. зб. разом з періодичними виданнями) у відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Опис усієї бібліотеки відомого львівського вченого-культуролога ХХ ст. здійснено за чотирма списками, які ще склав її власник. У фонді НТШ Центрального державного історичного архіву України у Львові виявлено два списки бібліотеки: рукописний, що включає 451 опис, і машинописний, який складається із 425 позицій [42]. У відділі рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника зберігаються рукописний кінець 20-х років і більш повний машинописний списки книг і журналів за 1930 р. [3; 15].

У справі 153/1 архіву вченого (зберігається у відділі рукописів бібліотеки) виявлено зошит із написом червоним олівцем «Бібліотека І. К.». На його першій сторінці є запис про місцезнаходження важливих для нього видань: Хр[оніка НТШ] — позиція № 7; Зап[иски НТШ] — № 6; ЛНВ [Літературно-науковий вісник] — № 237, а також штамп фіолетовим чорнилом власника «ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ» [3]. Зазначимо, що апостроф у своєму прізвищі вчений почав ставити вже в 30-ті рр., після того, як у 1929 р. НТШ прийняло новий правопис (так званий харківський 1927 р.) [17]. На звороті обкладинки зошита є штамп «Склад Сокольського Базару у Львові». Укладаючи список, автор не подає повного бібліографічного опису видань, а занотує автора, назву, ціну видання. Перелік розпочинається описом багатотомної «Історії України-Руси» М. Грушевського (т. I–VI), інших праць цього вченого, а також виданих на його честь [3].

За нашими підрахунками, бібліотека І. Крип'якевича загалом нараховувала не менше 2,5 тис. друківаних видань (монографій, збірників документів, каталогів бібліотек, видавництв і книгарень, словників, карт, підшивок газет і журналів). До цього переліку не включено особистий архів, який містить рукописи науковця, його листування з М. Грушевським, М. Кордубою, І. Кревецьким, О. Оглоблином, Б. Барвінським, А. Генсьорським, М. Голубцем,

І. Джиджорою, В. Дорошенком, В. Кубійовичем, І. Левицьким, Б. Лепким, Ю. Липою, Р. Луканем, Ю. Меженком, митрополитом А. Шептицьким та десятками інших учених і громадських діячів України та зарубіжжя [1; 7; 42].

Любов до книги та бібліотечної справи юнак перейняв від батька — священика, педагога-катехита, письменника, доктора богослов'я — Петра Франца Крип'якевича, перу якого належить чимало оповідань, кілька наукових книг і майже чотири десятки богословських статей українською, польською, німецькою, грецькою і російською мовами [19; 26, с. 78-82]. Батькові книжки, як правило, прикрашені екслібрисом авторства Олени Кульчицької [12, с. 147-151, 943-944]. Це переважно книги з історії церкви і теології, латинські, грецькі і церковнослов'янські стародруки. У період радянського тоталітаризму більшу частину збірки передали (а фактично ізолювали від принагідного читача) до Львівського музею історії релігії та атеїзму (нині — Львівський музей історії релігії).

Як уже зазначалося, бібліотека історика не тільки поповнювалася, а й зазнавала приемних і неприємних втрат. На жаль, через матеріальну скруту в дорадянський період учений змушений був частину бібліотеки розпродати. У 1928 р. М. Грушевський намагався викупити частину цієї унікальної книгозбірні, однак безуспішно [39, с. 229]. Учений не ставив за самоціль зібрати велику кількість видань, тому неодноразово дарував книги зі своєї колекції Бібліотеці НТШ. У міжвоєнний період науковець передав їй майже тисячу різних видань, а також 796 книг із збірки батька [32, с. 129]. Чимало видань, які мають неабияку наукову, історичну, духовно-культурну, а також матеріальну цінність, нині зберігаються у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника.

Домашню бібліотеку вчений систематизував за головними тематичними групами: археологія та історія України; козаччина; локальна історія, Галичина, Львів; Україна; Волинь; Холмщина; Польща; історіографія; шкільництво; історія Церкви; географія; культура; книгознавство; друкарство; бібліотеки; військо; бібліографія, біографії, різне («Varia»). Власне, це ті основні теми, на які автор написав найбільше книг, наукових статей, популярних розвідок [23; 24; 30-32]. Зауважимо, що перші навички бібліотечної справи і

бібліографування молодий науковець опанував у 1911–1912 рр., коли був «стипендіатом» (молодшим бібліотекарем) бібліотеки НТШ [27].

Найповніше у приватній бібліотеці І. Крип'якевича була укомплектована збірка праць з давньої та нової історії України, Польщі, Росії, Австро-Угорщини, зокрема українських, російських і польських учених старшого покоління та сучасників, надрукованих в Австро-Угорщині (Львів, Відень, Чернівці, Жовква, Тернопіль), Росії (Київ, Москва, Санкт-Петербург, Седлець, Кам'янець-Подільський), Німеччині (Берлін, Лейпциг, Десау, Регензбург, Тюбінген), міжвоєнній Польщі (Варшава, Краків, Каліш, Львів, Жовква, Коломия), Чехословаччині (Прага), СРСР (Москва, Ленінград, Саратов, Ярославль, Мінськ, Київ, Харків, Ужгород, Львів, Івано-Франківськ, Вінниця, Одеса, Єреван, Баку). Збереглися деякі видання періоду німецької окупації (Краків, Одеса).

Основу колекції становлять історичні та джерелознавчі книги насамперед українських учених — В. Антоновича, А. Петрушевича, І. Шараневича, М. Грушевського, О. Грушевського, Д. Зубрицького, О. Оглоблина, І. Джиджори, Б. Крупницького, М. Аркаса, Д. Багалія, С. Томашівського, Є. Перфецького, Б. Бучинського, І. Борщака, Л. Окіншевича, М. Кордуби, Ф. Вовка, Б. Януша, російських істориків — В. Ключевського, М. Довнар-Запольського, Д. Іловайського, польських істориків — А. Прохаски, О. Галецького, О. Яблоновського, С. Кутчеби, Л. Козловського, учених радянської доби — Б. Грекова, М. Брайчевського, Т. Пассек, О. Ратича, М. Смішка, М. Тихомирова, О. Апанович, М. Алекберлі, В. Голобуцького, М. Марченка, А. Генсьорського, М. Каргера, О. Компан, Г. Логвина, П. Толочка, А. Рудницького, Ю. Сливки, В. Грабовецького, Я. Дашкевича, Я. Ісаєвича, Ф. Шевченка, В. Наулка, М. Петровського, В. Сарбея та ін. Використавши публікації колег та різні архівні матеріали, І. Крип'якевич підготував низку праць з історії Галицько-Волинського князівства, княжого і козацького війська, духовної спадщини народу [15].

У бібліотеці є окремі праці т. зв. класиків марксизму-ленінізму — К. Маркса («Избранные произведения»), Ф. Енгельса («Походження сім'ї, приватної власності і держави», «Крестьянская война в Германии»), В. Леніна («Критичні замітки з національного питання», «Развитие капитализма в России»), Г. Плеханова («О материалистическом понимании истории»), які вважалися теоретико-методологічним підґрунтям радянської науки.

Відомий культуролог ретельно досліджував складні релігійно-церковні відносини в Європі, літопис християнства на Русі, передумови та наслідки Берестейської унії 1596 р. Особливо ж багатою була підбірка з історії Греко-католицької церкви (праці М. Чубатого, В. Липинського та ін.). Історія українського православ'я представлена публікаціями галицьких і наддніпрянських авторів А. Петрушевича, І. Огієнка, О. Лотоцького, В. Модзалевського [42, арк. 29-30].

Досліджуючи національно-визвольну боротьбу українського народу XVI–XVIII ст., І. Крип'якевич зібрав основну літературу та друковані джерела з історії козацтва. Це, зокрема, наукові праці В. Антоновича, М. Драгоманова, М. Грушевського, В. Яворницького, М. Возняка, В. Доманицького, Д. Багалія, Я. Пастернака, І. Карпинця, Б. Крупницького, І. Джиджори, І. Борщака, О. Пріцака, В. Липинського, Л. Окиншевича, М. Алекберлі, О. Апанович, В. Голобуцького, історична фольклористика І. Франка, Ф. Колесси, Ф. Вовка, популярна проза А. Чайковського і В. Будзиновського [42, арк. 33-34]. Чільне місце в бібліотеці посідає документальне видання Археографічної комісії «Жерела до історії України-Руси» (т. I–VI), присвячене соціально-політичним процесам на українських землях XVI–XVII ст. Є у бібліотеці вченого також аналогічний польськокомовний збірник «Zródła dziejowe» (т. V, VI, VII, XVIII, XXI), виданий у Варшаві в 1877–1894 рр.

Історико-краєзнавча частина бібліотеки І. Крип'якевича включала публікації українських, російських і польських авторів про Галичину (історію міст Галич, Львів, Тереховля, Звенигород, Самбір, описи львівських міських церков, гуцульських сіл), Волинь (історію міст Володимир, Остріг, Луцьк, династію Острозьких, волинську ікону), а також Холмщину (церкви та семінарію) [42, арк. 31]. Особливо багатою була підбірка робіт львівського колеги, історика мистецтва, краєзнавця М. Голубця. Цікавився науковець також історією легіону УСС (1914–1918) та Галицької армії (1918–1920), у дорадянський період зберігав документальні та белетристичні публікації колег з історії УНР і ЗУНР.

У бібліографічній підрубриці «Львів» у своєму каталозі до бібліотеки вчений подає історичні та археографічні праці австрійської, польської та радянської доби, які й донині не втратили наукової вартості. Насамперед виокремимо джерелознавчі книги:

Зубрицький Д. «Летопись Ставропигийского братства» (Львів, 1926), «Протоколи і реферати (Першого українського просвітньо-економічного конгресу, улаженого Товариством Просвіта в со-рокалітє заснування у Львові)» (Львів, 1910), «Рускія церкви и братства на передградях львівських. Матеріали по історії го-рода Львова (собрал священник О. Лабенской)» (Львів, 1911). Підрубрика містить низку історичних нарисів і довідкових пуб-лікацій, зокрема В. Січинського «Архітектура катедри св. Юра у Львові з обмірами й фотографіями автора та ін. ілюстраціями» (Львів, 1934). Багато у бібліотеці І. Крип'якевича було різних брошур — І. Кривецького (про бібліотеку НТШ), Б. Барвінського про бібліотеку і музей Народного дому у Львові, В. Дорошенка та В. Гнатюка (про НТШ), І. Свенціцького (про музеї міста). Чи-мало книг про Львів, його музеї та церкви було підготовлено у львівських видавництвах, але надруковано у Жовківській васи-ліанській друкарні, найбільшій українській друкарні на західно-українських землях. Українські видання нерідко друкували й у польських приватних друкарнях [2; 20; 42, *арк. 36*].

Бібліотека укомплектована різними довідниками і путівниками Львовом. Перу вченого належить історичний путівник «Львів. Його минувшина і теперішність», який 1909 р. видало товариство «Львівська Русь». Тоді ж у львівській «Просвіті» вийшов «План міста з коротким провідником», з якого можна почерпнути багато інформації про місцезнаходження українських установ того часу. Нарешті, 1932 р. у «Просвіті» з'явилася нова книжка І. Крип'яке-вича «Історичні проходи по Львові», яка за популярністю побила всі тогочасні рекорди і була практично у кожній українській ро-дині. Однак у сталінські часи ця книга відразу ж потрапила на по-лиці спецфондів, на короткий період вирвалася звідти у час хру-щовської відлиги, а потім знову надовго була вилучена з читацького обігу [25; 26]. У незалежній Україні її декілька разів перевидавали.

У радянську добу бібліотека вченого поповнилася оригінальними львовознавчими друками: документальним збірником «Соціальна боротьба у місті Львові в XVI–XVIII ст.» (під ред. Я. Кіся. — Львів, 1961), монографіями В. Інкіна «Нарис економічного роз-витку Львова у XVIII ст.» (Львів, 1959), А. Рудницького «Про план міста Львова в XIII–XIV ст.» (Львів, 1959), двома ви-даннями, приуроченими до 700-річчя міста, — «Історія Львова.

Короткий нарис» (Львів, 1959) і «Нариси історії Львова» (відп. ред. І. Крип'якевич. — Львів, 1959).

У рубриці «Польща» поміщено опис кількатомної «Бібліографії Польщі», укладеної за участю науковців Львівського університету на початку ХХ ст., «Бібліографії бібліографії Польщі» В. Гака (опублікованої 1921 р. у Львові). У своїй науково-дослідній праці вчений користувався різними каталогами: архівів Львова (1882), Львівського університету (1917), Закладу національного ім. Оссолінських (1894, 1917), збіроч бібліотеки Промислового музею (1894), музею В. Лозинського (1897), Бібліотеки і музею Народного дому, Національного музею, різних книжкових і мистецьких виставок у Львові, Жовкві, Стрию. Є також різні хроніки львівських установ, організацій, зокрема НТШ, гімназій, університету Я. Казимира [42, арк. 11-13].

Особливе місце в бібліотеці історика було відведено Запискам Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Як відомо, Іван Крип'якевич з 1920 р. був його секретарем, а згодом директором історико-філософської комісії. Відтак під редакцією вченого регулярно виходили «Записки НТШ» (1924–1937), в яких було опубліковано праці членів історико-філософської та філологічної секцій. Щоправда, в бібліотеці історика у відділі рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника виявлено лише окремі томи «Записок» (1924, 1929, 1931, 1933, 1937) та десятки відбиток статей цього видання. На жаль, галицька періодика дорадянської доби у книгозбірні вченого практично не збереглася, вона потрапила на довгі роки у спецфонди наукових бібліотек.

Загалом у бібліотеці вченого збереглися окремі номери та підшивки таких періодичних видань: «Известия Академии наук Союза Советских Социалистических Республик» (1931, 1932, 1934), «Українська книга» (1937), «Наша Батьківщина» (1939), «Українська література» (1944), «Вісті Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки» (1944, 1959, 1971), «Вітчизна» (1946, 1955), «Вісник Академії Наук Української Радянської Соціалістичної Республіки» (1950, 1959, 1971), «Жовтень» (1954, 1956), «Комуніст України» (1956), «Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР» (1960–1965), «Питання класичної філології» (1961), «Український історичний журнал» (1957–1971), «Известия» (1962), «Историко-филологический журнал» (1963), «Фармацевтичний журнал» (1963), «Народна творчість та етнографія» (1965), «Архіви

України» (1965–1971), «Мовознавство» (1967–1969), «Дукля» (1967), «Українське літературознавство» (1969), «Вопросы истории» (1969).

У бібліотеці та архіві історика відклалося чимало газетно-журнальних відбитків і вирізок із часописів міжвоєнної Польщі («Літопис Червоної калини», «Життя і знання»), СРСР–УРСР («Правда України», «Радянська Україна», «Вільна Україна», «Львовская правда», «Радянська Волинь», «Комуніст України»).

Вчений збирав бібліографічні покажчики, зокрема Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка: «700 років міста Львова» (1956), «Осип Маковей» (1958), «Пашкевич, Вагилевич, Головацький» (1962); був і власний покажчик «Іван Петрович Крип'якевич» (упоряд. О. Кізлик; 1958, 1966). Особливо багато в бібліотеці є різних бібліографій польських видань (історичних, педагогічних тощо) [13; 14; 33; 38; 41].

У книгозбірні вченого були численні видання з історії освіти і шкільництва в Україні. Це, зокрема, праці І. Левицького «Погляд на розвій низшого і висшого шкільництва в Галичині в рр. 1772–1880» (Львів, 1903), К. Харламповича «К вопросу о просвещении на Руси в домонгольській період» (Львів, 1902), О. Левицького «Из историй ученых заведений Юго-Западного края в 1840-х годах» (Київ, 1903), Я. Гординського «Віденська греко-католицька духовна семінарія 1852–1855» (Львів, 1913), А. Крушельницького «Школа під російською окупацією» (Львів, 1917) та ін. Зібрано також студії польських авторів про стан освіти на польських і литовських землях у XVIII–XIX ст., Львівський, Київський та Віденський університети, шкільництво кінця XIX ст. у Києві та Галичині [42, арк. 27–28].

У дорадянській частині колекції привертають увагу польськомовні раритети з географії — п'ятнадцятитомник «Słownik geograficzny Królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich» (Warszawa, 1880–1902), монографії, шкільні підручники, карти Польщі, України, Галичини, Львова, інших міст.

Як палкий книголюб Іван Крип'якевич від 1929 р. був членом-засновником Українського товариства бібліофілів у Львові, автором низки книгознавчих публікацій в його органі «Українська книга» (1937–1939). Крім цього популярного бібліофільського кварталника у бібліотеці вченого зберігалося перше (і єдине) число кварталника «Книжник», що видав 1927 р. у Львові Союз українських накладень і книгарень [42, арк. 19–21]. Щоправда, в теперішньому складі бібліотеки це видання відсутнє, поки що доля його невідома.

Цілком природно, що в колекції вченого було кілька десятків публікацій з історії вітчизняних та зарубіжних книгозібрань, бібліологічного руху в Європі. Насамперед відзначимо дослідження Л. Биковського «Національна Бібліотека Української Держави. 1918–1920» (Берлін, 1923), «Бібліотековіана Національної Бібліотеки України» (Поступ, 1922), «Національна Бібліотека Української Держави» (Щипйорно, 1922), а також дослідження книгознавців І. Свенціцького, Б. Барвінського та ін. [42, арк. 35-36].

І. Крип'якевич був добре обізнаний з діяльністю українських бібліофільських осередків у Чехословаччині, про що свідчать підбірки часописів тогочасної української еміграції (старшин інтернованої УГА, з якими товаришував учений) «Українське книгознавство» (орган гуртка бібліологів при Українській господарській академії в Чехословацькій республіці; редактор Л. Биковський. — Подебради, 1922–1923), «Книголюб» (квартальник Українського товариства прихильників книги у Празі; відп. ред. С. Сірополко. 1927–1932) [42, арк. 24]. Зрозуміло, що у радянський період видання української військово-політичної еміграції УНР, Української держави П. Скоропадського, ЗУНР Іван Петрович з бібліотеки вилучив.

І. Крип'якевич пильно стежив за науковими студіями в радянській Україні, куди в 1920-х рр. повернувся з еміграції М. Грушевський, його університетський професор і наставник. Іван Петрович радів процесам українізації, що там відбувалися. Відтак листувався з наддніпрянцями, обмінювався літературою, періодикою. Разом із галичанами М. Возняком, І. Кревецьким, І. Свенціцьким його визнано позаштатним іноземним співробітником наукового часопису «Бібліологічні вісті», що у Києві видавав Український науковий інститут книгознавства. Водночас листувався із співробітником редакції цього квартальника, відомим бібліографом, членом НТШ (з 1923 р.) Я. Стешенком, який у квітні 1928 р. радив йому організувати львівську філію Українського бібліологічного товариства (діяло при Українській академії наук) [29]. Згодом у мемуарах історик занотував: «Від 1926 р. брав я участь у київських наукових виданнях; до «Бібліологічних вістей» дав статті про папірні, граверство; пару статей до «Вісника природознавства», врешті до «України» (Голодівки 17 ст., Астаматій). Бажав я пізнати ближче наукове і культурне життя» [26, с. 121]. Відтак у бібліотеці вченого з'явилися академічні часописи УСРР — «Вісник

природознавства» (Харків, орган Українського географічного інституту), «Україна» (Видання Історичної секції Всеукраїнської академії наук). Припускаємо, що ці та інші наддніпрянські видання І. Крип'якевич міг особисто привезти 1929 р. із Києва, в якому побував на запрошення голови Історичної секції ВУАН М. Грушевського. До речі, 28 квітня того ж року львівський історик відвідав Всенародну бібліотеку України, де виступив на засіданні Історичної секції ВУАН; короткочасно відвідав і Харків. Харківський «Вісник природознавства» та інші столичні наукові друки львівський вчений міг отримати особисто й від свого давнього приятеля-галичанина, а в той час директора Українського інституту географії та картографії С. Рудницького, який заохочував Івана Петровича залучати вчених НТШ до співпраці в науковій періодиці УСРР [39, с. 241-242, 323-337].

Певну інформацію про академічне життя за Збручем Іван Крип'якевич діставав також з квартирного «Вісті ВУАН». У бібліотеці зберігалися й поодинокі наддніпрянські часописи, зокрема і «Українська старовина» (Кам'янець, 1919. — Ч. 1. Історико-архівний орган), «Стрілець» (Кам'янець, 1919. — № 1-17), що відображали драматичну добу державотворення Української Народної Республіки [42, арк. 21-23]. Зрозуміло, що часописів доби українських визвольних змагань першої половини ХХ ст. в сучасній бібліотеці не виявлено.

Бібліотека та архів І. Крип'якевича містили найбільше львівської періодики, окремі книжково-журнальні відбитки. Особливо цінними є комплекти «Календарів «Просвіти» 20-х років, щомісячний журнал «Наша Батьківщина» (орган Українського товариства «Плай», що виходив за участю І. Крип'якевича у Львові в 1937–1939 рр.), тематичні вирізки із львівського щоденника «Діло». Дослідник мав і серійні галицькі видання, зокрема «Записки Чину святого Василя Великого».

Слід зауважити, що бібліотека містила каталоги львівської, варшавської і краківської періодики [44; 45; 47].

У бібліографії, яку склав учений, окремо виділено розділ «Біографія», в якому зібрано здебільшого польськомовні видання про східноєвропейські династії періоду середньовіччя, життєписи польських королів і гетьманів, окремих науковців — медиків, географів, істориків [42, арк. 37-39].

Художня література представлена творами української, польської, російської, англійської, французької та німецької класики. Іван Петрович добре знав творчість І. Котляревського, Т. Шевченка, М. Шашкевича, Лесі Українки, П. Куліша, М. Коцюбинського, А. Чайковського, Л. Мартовича та ін. У молодому віці він і сам писав оповідання і навіть казки [21; 22].

Чимало книг з бібліотеки І. Крип'якевича мали дарчі підписи, спеціальні авторські печатки, а також печатки і штампи попередніх власників, зокрема «Просвіти», Чину святого Василя Великого. Унікальною була велика колекція екслібрисів ученого (роботи О. Кульчицької, В. Січинського, Т. Венгриновича, С. Гебус-Баранецької, Г. Смольського, Л. Процик). На жаль, особистих екслібрисів І. Крип'якевича в бібліотеці поки що не знайдено.

У бібліотеці вченого виявлено більше сотні автографів і дарчих записів, зокрема діячів науки, освіти і культури: І. Огієнка, Б. Барвінського, В. Заїкіна, О. Оглоблина, Д. Дорошенка, І. Шпитковського, В. Свенціцької, С. Гайдучка, М. Лелекача, О. Апанович, І. Бутича, В. Інкіна, Д. Похилевича, В. Голобуцького, М. Марченка, В. Маланчука, Л. Корнійчука, В. Сидоренка, В. Довженока, П. Яременка, О. Компан, М. Ткаченка, М. Брайчевського, І. Слабєєва, І. Гуржія, Ф. Шевченка, Є. Шабліовського, І. Коцюбинської, Д. Мишка, А. Введенського, О. Касименка, К. Гуслистого, П. Ящука, Г. Логвина, П. Сова, Н. Врадій, Ф. Потушняка, В. Сарбея та ін.

Історик-наддніпрянець, на той час політемігрант, В. Заїкін у книзі «Головні моменти української державности» (Варшава, 1923) зробив запис: «Високоповажаному Панові Професорові Крип'якевичеві з виразом щирої і високої пошани. Вячеслав Заїкін. 21.ІІ. [1923]». Наддніпрянський історик, член Української Центральної Ради Д. Дорошенко у книзі «Огляд української історіографії» (Прага, 1923) залишив посвяту: «Високоповажному панові Докторові Ів. Крип'якевичеві від Д. Дорошенка». Мовознавець І. Огієнко, з яким історик мав працювати в уряді УНР у Кам'янці-Подільському, у книзі «Історія українського друкарства» (Львів, 1925) написав: «Високоповажному Др. Івану Крип'якевичу на згадку про Кам'янець і на знак пошани. 8. І 1925. Автор; І. Огієнко».

Київський історик О. Оглоблін подарував львівському колезі книжку «Полтавская битва» (Москва, 1939) з посвятою: «Вельмишановному Іванові Петровичу Крип'якевичу від автора. 13/V 1940.

Київ». Перший радянський ректор Львівського університету ім. І. Франка М. Марченко вже після Другої світової війни у монографії «Історичне минуле українського народу в творчості Т. Г. Шевченка» (Київ, 1957) написав: «Вельмишановному проф. Івану Петровичу на добру згадку про спільну працю у Львівському Інституті в часи його перебудови — 1939–1940 рр. З глибокою повагою від автора. 22.I.58 р.». Завідувач відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР В. Голобуцький подарував ученому свою нову книжку «Запорожское казачество» (Київ, 1957) із дарчим записом: «Вельмишановному і дорогому Івану Петровичу Крип'якевичу з щирою подякою за мудрі поради від Автора. 29 квітня 1957 р.». Його київський колега Ф. Шевченко у книзі «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.» (Київ, 1959) залишив запис: «Вельмишановному і дорогому Івану Петровичу з щирою вдячністю за велику допомогу, цінні поради і за редагування книги — автор. 6/ I 1969 м. Київ. Ф. Шевченко». Археолог та історик М. Брайчевський у подарованій книзі «Біля джерел слов'янської державності» (Київ, 1964) занотував: «Дорогому Івану Петровичу Крип'якевичу з глибокою пошаною. Автор. 29/IX — 65».

Окрему групу становлять дарчі підписи історика та його родині від наукових співробітників Інституту суспільних наук АН УРСР: А. Генсьорського, У. Єдлінської, М. Кравця, Я. Дашкевича, М. Смішка, М. Івасюти, Я. Ісаєвича, Г. Нудьги, Є. Яцкевича, Р. Кирчіва, В. Грабовецького, Ю. Сливки, Л. Крушельницької, М. Худаша та ін. Зокрема, молодий науковець Я. Ісаєвич у монографії «Братства та їх роль в розвитку української культури XVI–XVIII ст.» (Київ, 1966) дякує своєму вчителю: «Високоповажному Іванові Петровичу Крип'якевичу з глибокою вдячністю за керівництво і допомогу при підготовці цієї книжки. 2.4.66». Водночас діловим є запис завідувача відділу української мови Лукії Лук'янівни Гумецької у «Словнику староукраїнської мови XIV–XV вв. Пробний зошит» (Київ, 1964): «Високоповажному Івану Петровичу з проханням про зауваження. 10.12.64». Учень історика В. Грабовецький у книзі «Антифеодальна боротьба карпатського опришківства XVI–XIX ст.» (Львів, 1966) дякує І. Крип'якевичу: «Вельмишановний і дорогий Іване Петровичу! З нагоди Вашого 80-річчя з дня народження та 60-річчя наукової і педагогічної діяльності

прийміть від мене книгу про карпатських опришків. Тільки завдяки Вашій великій допомозі я зміг дослідити питання історії опришківського руху в українській історіографії. Від щирого серця бажаю Вам міцного здоров'я, довгих років життя, щастя і нових творчих успіхів. З глибоким опришківським поклоном. В. Грабовецький. Львів, 25 червня 1966 р.». Щирі слова подяки авторитетному науковцю висловив у посібнику «З досвіду краєзнавчої роботи в школах Дрогобицької області: методичний збірник» (Дрогобич, 1959) краєзнавець Т. Дмитрасевич: «Любити і пізнавати свій рідний край, особливо його велике минуле я вчився на підручниках, статтях і книжках проф. Івана Крип'якевича. Ці знання і цю любов я поніс далі, своєму народові, а зокрема нашій молоді. Якщо я в цьому напрямі щось зробив позитивного, завдячую в великій мірі Вам, Іване Петровичу, і складаю цей скромний дар. Дмитрасевич Гадей один з авторів. Судова Вишня, 28.X.1959».

Відзначимо також творчі взаємини І. Крип'якевича з російськими колегами, дослідниками Київської Русі та Запорізької Січі М. Алекберлі, І. Грековим, М. Тихомировим, М. Каргером, А. Введенським та ін. Зокрема, М. Алекберлі у книзі «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии во второй половине XVI первой половине XVII веков» (Саратов, 1961) щиро дякує: «Дорогому учителю и наставнику Ивану Петровичу в знак глубокого уважения. От автора. 10/XI — 61 г.». М. Тихомиров у книзі «Древнерусские города» (Москва, 1956) написав: «Глубокоуважаемому И. П. Крипякевичу от автора. 26 июля 1956 г.». Регулярним був також книгообмін історика з вірменськими вченими А. Арутюняном-Аренцом, А. Амбаряном, А. Акоюном, А. Ельчибекою та ін., про що свідчать автографи на їхніх книгах. Зокрема, А. Арутюнян-Аренц у книзі «Исторические связи и дружба украинского и армянского народов: сб. материалов науч. сессии» (Ереван, 1961) написав: «Многоуважаемому Ивану Петровичу за деятельное участие в работах научной сессии, посвященной историческим связям и дружбе украинского и армянского народов. С уважением — Директор Института Истории АН Арм. ССР, доктор-профессор (А. Б. Арутюнян-Аренц). 20.V.1961 г.». А. Амбарян своєму українському колезі в книзі «Развитие капиталистических отношений в армянской деревне» (Ереван, 1959) написав: «На добрую память

глибокоуважаемому академику Крипякевичу Івану Петровичу от автора. 23/Х 59 г. Ереван».

У бібліотеці Івана Петровича є чимало авторефератів (1949–1966) на здобуття ученого ступеня кандидата та доктора наук, зокрема: історичних (Б. Абаліхін, М. Алекберлі, І. Бережний, М. Гінзбург, Ю. Гросман, П. Гур'янов, Я. Ісаєвич, М. Котляр, М. Кривonos, М. Крикун, М. Лелекач, Я. Мельничук, П. Михайлина, В. Плисюк, О. Ратич, Н. Рашба, Р. Ростікус, А. Рузанов, Г. Сергієнко, М. Сирота, Ю. Сливка, Т. Соколовська, А. Степенко, Г. Страхов, В. Чорній, П. Щербина, Г. Яценко, Є. Яцкевич, І. Вейцковський, О. Касименко, Л. Коваленко, М. Кравець, М. Марченко, В. Макієлян, Н. Ткаченко, Ф. Шевченко); філологічних (Я. Шуст, Є. Чернов, М. Худаш, Л. Коць, У. Єдлінська, Я. Дзира, Л. Гумецька, П. Яремко), педагогічних (Б. Митюров); економічних (Ф. Назаренко, Т. Дерев'янкін, В. Веселаго), медичних (Н. Оборін, Д. Вірник); юридичних (А. Пашук) та мистецтвознавства (В. Свенціцька, В. Овсійчук, Я. Затенецький, М. Цапенко), загалом — 41 од. зб.

Молодий вчений Я. Ісаєвич у подарованому авторефераті «Город Дрогобич в XVI–XVIII вв.» (Львов, 1960) своєму науковому керівникові написав: «Clarissimo Academico Ioanne Petri filio Круп'якевує maxima cum gratitudine — autor J. Isajevuє. Leopoli, die XVI-a Novembris. A. D. MCMLX-o.», а мовознавець Я. Дзира — «Вельмишановному академікові Іванові Крип'якевичу з почуттям глибокої поваги і пошани. Ярослав Дзира. 29 грудня 1963 р. м. Київ». Львівському історикові М. Кравцю належить запис-присяга: «Академіку Івану Петровичу Крип'якевичу, моєму дорогому і незабутньому вчителю. 12 липня 1965». Більшість істориків, авторів авторефератів були знайомі з відомим вченим особисто, вони подарували свої праці з дарчими підписами та автографами.

У бібліотеці виявлено низку видань з печатками і штампами їх попередніх власників. Зокрема, у книзі «Шематизмъ народныхъ школь и учителей въ Архієпархіи Львовской подчиненныхъ Львовской русской гр. кат. обряда Митрополітальной Консисто́рії на рокъ 1867» (Львовъ: Зъ Печатнѣ Института Ставропігійского: Управитель печ.: Стефанъ Гучковскій, 1867) проставлено три штампи: «Товариство Просвіта», «Бібліотека Товариства «Просвіта у Львові», «Редакция Правди». В книзі «Шематизмъ провинціи св. спасителя чина св. Васи́лія Векликого в Галиціи, уложеный по капитуль

отбувшойся въ монастырьъ св. Онуфрейскомъ во Львовъ дня 24 и 25 липця 1866 и короткій поглядъ на монастыри и на мовшество руске, отъ заведеня на Руси вры христовой ажъ по нынѣшное время» (Львовъ: Въ типографіи Института Ставропигіанского, подъ зарядомъ Стефана Гучковского, 1867) стоить штамп «Бібліотека монастыря ОО. Василянъ». Книжка І. Свещіцького «Материалы по исторіи возрожденія Карпатской Руси» (Львов, 1905) має печатку «Редакція журнала «Живая мысль» во Львове, Театральная ул. 62; ч. 5».

Є також книги з дарчими записами, які стосуються перших власників. Зокрема, у книзі Н. Теодоровича «Съдлецкая учебная дирекція: Описаніе учебныхъ заведеній и главнѣйшихъ мѣстностей Съдлецкой губерніи» (Съдлецъ, 1906) написано: «Многоуважаемому Михаилу Петровичу Кобрину на память отъ автора Николая Теодоровича. 10 сент. 1906 г. г. Холмъ». Це видання могло походити з батькової книгозбірні.

Власник бібліотеки любив ставити на своїх книгах штамп «ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ», писати автографи чорнильною ручкою, простим або червоним олівцем. На сторінках книг і журналів виявлено авторські помітки, підкреслення, відкреслення, закреслення, виправлення, атрибутовані як такі, що належать перу І. Крип'якевича. Зокрема, у книзі І. Огієнка «Історія українського друкарства. Історично-бібліографічний огляд українського друкарства XV–XVIII вв.» (т. 1; Львів, 1925) є чимало поміток історика (с. 39-41, 43, 45, 47-49, 51, 53, 54, 61, 62, 64-66, 69, 71, 74, 76, 77, 81-84, 128, 132, 137-139, 141, 144, 147, 154-156, 188, 196, 198, 214, 215, 224, 228, 234, 240, 243-245, 249, 262, 314-315, 346, 347, 378, 381, 382, 402, 414-417), які свідчать про велике зацікавлення науковця першими друкарнями на українських землях, їх власниками, друкарями і стародруками. Зокрема, на с. 43 поряд з авторським текстом «1583 р. [грудня 5? 6? Ст. ст.]. Помер у Львові (на Підзамчі) Іван Хведорович» І. Крип'якевич на полях олівцем дописав: «Дата 5. XII». Між восьмою і дев'ятою сторінками є рукописна вклейка невстановленого автора, в якій подано список із сімнадцяти видань про Дерманську друкарню. Вказану книгу І. Крип'якевич опрацював у коленкорову палітурку вишневого кольору.

І. Крип'якевич нерідко залишав у своїх працях рукописні виписки, вирізки газет, рецензії, з місцевих газет «Вільна Україна»,

«Львовская правда», окремих журналів. Особливо багато відгуків було на монографію І. Крип'якевича «Богдан Хмельницький» (Київ, 1954). Слід звернути увагу на майже дві сотні окремих відбиток статей І. Крип'якевича (29 назв), зокрема з таких періодичних видань та збірників: «Вісник Академії Наук УРСР» (Київ, 1951), «Записки Наукового товариства Шевченка у Львові» (1905, 1914, 1917, 1920, 1922, 1924, 1925, 1926, 1928, 1929, 1931, 1937); «З історії західноукраїнських земель» (Київ, 1957), «Збірник Львівської Ставропігії» (Львів, 1921), «Збірник фізіографічної комісії Наукового Товариства ім. Шевченка» (Львів, 1930), «Літопис Бойківщини» (1938), «Наша Батьківщина» (1939), «Україна» (Київ, 1929) тощо.

Звісно, приватна бібліотека Петра та Івана Крип'якевичів не була серед найбільших у регіоні. Як свідчать дослідники, до найбільших наприкінці ХІХ — у першій чверті ХХ ст., зокрема, належали збірки польських поміщиків В. Баворовського (40 тис. томів), Є. Борновського (20 тис.), публіциста і посла Галицького сейму В. Козловського (20 тис.), літератора й одного з фундаторів української «Просвіти» В. Федоровича (20 тис.), польського посла австрійського парламенту А. Скарбека (10 тис.) та ін. Що ж до професорів Львівського університету, то в них здебільшого були бібліотеки з фондом 1,5–6 тис. книг. Зокрема, професор права і ректор університету О. Бальцер (1858–1930) мав 1,4 тис. друкованих томів; етнолог і бібліотекар А. Фішер (1889–1943) — 6 тис.; історик літератури В. Брухнальський (1859–1938) — 8 тис.; географ і видавець Є. Ромер (1871–1954) — 15 тис. томів і 20 тис. карт; літератор і бібліофіл М. Опалек (1881–1964) — понад 5 тис.; драматург, ректор університету Я. Каспрович (1860–1926) — 4,7 тис. [46, с. 187-304].

Отже, вивчення бібліотеки І. Крип'якевича за тематикою видань і хронологічною глибиною дає можливість оцінити не лише духовно-інтелектуальне обличчя її власника, а й наукові та культурно-освітні зв'язки діячів НТШ і Українського товариства бібліофілів, української інтелігенції Львова з іншими регіонами України і загалом Європи та світу в першій половині ХХ ст. Опрацювання та вивчення бібліотеки видатного історика тривають. Наведені списки бібліотеки Івана Крип'якевича, конкретні видання дадуть можливість у майбутньому максимально розкрити кількісний склад збірки, її зміст, наявність маргінальних записів та провенієнційну структуру фонду.

1. Архів Івана Крип'якевича : інвентарний опис / [упоряд. *Ярослав Федорук* ; наук. ред. *Івана Бутича, Ярослава Дашкевича, Олега Купчинського*] ; НАН України, Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Наукове товариство ім. Шевченка, Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського в Києві. — Київ ; Львів, 2005. — XXX, 252 с.
2. *Барвінський Б.* Бібліотека і музей «Народного Дому» у Львові. 1849–1919 / *Богдан Барвінський.* — Львів : [б. в.], 1920. — 47 с.
3. Бібліотека І. [Крип'якевича] [Рукопис] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Відділ рукописів. — Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович), од. зб. 153/1. — Арк. 1-50.
4. Бібліотека Івана Франка : науковий опис : у 4 т. / НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка ; [над томом працювали: *Галина Бурлака* (наук. кер. проекту), *Степан Захарків, Роман Кисельов, Зоя Крапивка* та ін.]. — Київ : [Критика], 2010. — 624 с.
5. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди : матеріали круглого столу / [упоряд. та заг. ред. текстів *Л. І. Льницької*] ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НТШ у Львові. — Львів, 1996. — 138 с.
6. Библиотека Ф. М. Достоевского: опыт реконструкции : научное описание / Рос. АН, Ин-т рус. л-ры (Пушкинский Дом) ; [сост. *Н. Ф. Буданова* и др.]. — Санкт-Петербург : Наука, 2005. — 338, [6] с. : ил.
7. Біографічний словник моїх знайомих [Рукопис] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Відділ рукописів. — Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович), од. зб. 287/2. — Арк. 1-138.
8. *Дениско Л.* Бібліотека Київської духовної академії (1819–1919) / *Людмила Дениско* ; [наук. ред. *О. С. Онищенко*] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : [б. в.], 2006. — 224 с.
9. *Дениско Л. М.* Бібліотека та архів Олексія Захаровича Попільницького / *Л. М. Дениско* ; [наук. ред. *О. С. Онищенко*] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2009. — 474, [2] с. : іл.
10. З книжкової колекції Леся Курбаса : каталог / М-во культури і туризму України, Харків. держ. академія культури ; ред. і уклад.: *С. І. Гордєєв* [та ін.]. — 2-ге вид., випр. і допов. — Харків : ХДАК, 2007. — 124 с.
11. *Зубкова Н. М.* Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б. Д. Грінченка : (з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / *Н. М. Зубкова* ; [відп. ред. *Л. А. Дубровіна*] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2008. — 176, [2] с. : іл.

12. Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. *Я. Ісаєвич*; упоряд. *Ф. Стеблій*]. — Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. — 960 с.
13. Іван Петрович Крип'якевич : бібліогр. покажч. / [упоряд. *О. Д. Кізлик*]. — Львів, 1966. — 79 с.
14. Іван Петрович Крип'якевич : короткий бібліогр. покажч. / [склав *О. Д. Кізлик*]. — Львів : Львів. б-ка АН УРСР, 1958. — 24 с.
15. Каталог бібліот[еки] І. Крип'якевича. 1930 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Відділ рукописів. — Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович), од. зб. 153/2. — Арк. 1-70.
16. *Кириченко Р.* Українські вчені кінця ХІХ — початку ХХ ст.: бібліотекарі, бібліофіли, творці і хранителі історії України (до проблеми вивчення розпорошених бібліотек В. Антоновича, Ф. Вовка, І. Лучицького) / *Р. Кириченко* // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / [відп. ред. *О. Онищенко*]. — Київ, 2003. — Вип. 11. — С. 331-358.
17. [*Козак Едвард*]. Апостроф : [карикатура] / *Еко* // Зиз. — 1930. — Чис. 6. — С. 3.
18. Колекції пам'яток писемності та друку у бібліотечних фондах України: проблеми формування, збереження, розкриття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка / М-во культури і мистецтв України, Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [наук. ред. *І. Я. Лосієвський*; ред. *Л. П. Суворова*]. — Харків : [б. в.], 2003. — 148 с.
19. Коментарі та різні замітки // ЦДІА України у Львові. — Ф. 357 (Крип'якевич Іван Петрович — професор, історик), оп. 1, од. зб. 60. — 32 арк.
20. *Кревецький І.* Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові / *Ів. Кревецький*. — Львів : НТШ, 1923. — 16 с. : іл.
21. *Крип'якевич І.* Було колись в Україні... Твори : для середнього та старшого шкільного віку / *І. Крип'якевич* / [упоряд.: *Б. Якимович, Р. Крип'якевич*]. — Київ : Веселка, 1994. — 351 с.
22. *Крип'якевич І.* Бур'ян і соняшник : казки для дошкільного віку / *І. Крип'якевич*. — Київ : Веселка, 1991. — 16 с.
23. *Крип'якевич І.* З львівських бібліотек ХVІІ ст. / *І. Крип'якевич* // Українська книга. — 1937. — № 3. — С. 85-87.
24. *Крип'якевич І.* Зв'язки Івана Федоровича з Краковом / *І. Крип'якевич* // Українська книга. — 1943. — Чис. 5. — С. 23-24.
25. *Крип'якевич І.* Історичні проходи по Львові / *І. Крип'якевич*. — 3-тє вид. — Львів : накладом Вид-ва «Просвіта», 1932. — 168 с. — (№ 771).

26. *Крип'якевич І.* Спогади (Автобіографія) / *Іван Крип'якевич* // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. *Я. Ісаєвич*; упоряд. *Ф. Стеблій*]. — Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. — С. 77-140.
27. *Крип'якевич П.-Б.* Фрагменти спогадів (1934–1939) / *Петро-Богдан Крип'якевич* // Ювілейна книга Української академічної гімназії у Львові. — Філадельфія ; Львів, 1995. — Ч. 3. — С. 629-630.
28. *Лабьинцев Ю. А.* Библиотека святителя Димитрия / *Юрий Лабьинцев, Лариса Щавинская*; Департамент культуры г. Москвы, Упр. культуры Центр. адм. округа г. Москвы, Госуд. учреждение культуры г. Москвы «Библиотека украинской литературы», Отдел истории укр. книги. — Москва : [б. изд-ва], 2009. — 40 с. : факс., ил.
29. Лист Стешенка Яр. до Крип'якевича І. від 16.IV.1928 р. [Рукопис] // ЦДІА України у Львові. — Ф. 357 (Крип'якевич Іван Петрович — професор, історик), оп. 1, од. зб. 41. — Арк. 1-2.
30. *Литвин Т.* Особиста бібліотека вченого як пам'ятка культури та історичний архів епохи : приклад Івана Крип'якевича / *Т. Литвин* // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 2. — С. 30-35.
31. *Литвин Т.* Українське товариство бібліофілів у Львові 1929–1939 рр.: пошук діалогу з польськими бібліофілами / *Т. Литвин* // *Warszawskie zeszyty Ukrainoznawcze 19–20 / Katedra Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego* / [pod. red. *S. Kozaka*]. — Warszawa, 2005. — S. 295-307.
32. *Литвин Т.* Участь Івана Крип'якевича в роботі комісії Наукового товариства ім. Шевченка у Львові / *Тамара Литвин* // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка* : зб. наук. праць / редкол.: *М. М. Романюк* (відп. ред.) та ін. — Львів, 2009. — Вип. 1 (17). — С. 123-138.
33. *М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький* : бібліогр. покажч. / [склали: *М. П. Гуменюк, Є. С. Кравченко*; ред. канд. іст. наук *Г. Ю. Гербільський*]; Львівська Бібліотека АН Української РСР. — Львів, 1962. — 134 с. : 4 л. іл.
34. *Михальчук В.* Українська Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі: заснування, розвиток, діяльність (1926–1998) / *Василь Михальчук*. — Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 1999. — 654, [1] с.
35. *Муха Л. В.* Бібліотечні книжкові колекції та зібрання : походження, історія, реконструкція / *Л. В. Муха*; [відп. ред. *О. Онищенко*]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : [б. в.], 1997. — 52 с.
36. *Мяскова Т. Є.* Бібліотека Імператорського університету св. Володимира: з історії комплектування (1834–1927 рр.) / *Т. Є. Мяскова*; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2005. — 185 с.

37. *Онищенко О.* Бібліотечна справа в Україні наприкінці XIX — у 10-х роках XX ст. : стан і основні напрями розвитку / *О. Онищенко, Л. Дубровіна* // Бібліотечний вісник. — 2005. — № 2. — С. 3-13.
38. Осип Маковей : бібліогр. покажч. / [склав *О. П. Куц* ; ред. *Є. М. Іванців*] ; Львівська Бібліотека АН Української РСР. — Львів, 1958. — 152, [2] с.
39. *Рубльов О.* Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних і культурних процесах (1914–1939) / *О. Рубльов* ; Ін-т історії України НАН України. — Київ, 2004. — 648 с.
40. *Рукавиціна-Гордієвська Є. В.* Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітінов) : біобібліографія, бібліотека, архів / *Є. В. Рукавиціна-Гордієвська* ; [наук. ред. *Г. І. Ковальчук*] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2010. — 855 с. : портр.
41. 700 років міста Львова : бібліогр. покажч. л-ри / уклад.: *Лазеба Є. М., Воробійова Т. О.* ; вступ. ст. і ред. *М. К. Івасюти* ; Львівська б-ка АН УРСР. Відділ бібліографії. — Львів, 1956. — 76 с.
42. Список книжок І. К. // ЦДІА України у Львові. — Ф. 309 (Наукове товариство ім. Шевченка), оп. 1, од. зб. 2175. — Арк. 11-39.
43. *Ціборовська-Римарович І. О.* Родові бібліотеки Правобережної України XVIII століття : (Вишневецьких-Мнішеків, Потоцьких, Мікошевських) : історична доля та сучасний стан : монографія / *І. О. Ціборовська-Римарович* ; НАН України. — Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2006. — 395 с. : іл.
44. *Bykowski L.* Biblioteki publiczne w Ukrainie radzieckiej. — Wyd-wo Fundacji popierania bibliotekoznawstwo im. Maurycyj i Goczołkowskiej. № 1 (odbitką z czasopisma «Bibliotekarz». — R. VIII. — № 11-12, 1936/37) / *L. Bykowski*. — Warszawa, 1937. — 12 s.
45. Spis rzeczy «Przeglądu Powszechnego», 1908–1913. — Kraków : [б. в.], 1914. — 113 s.
46. *Szocki J.* Księgozbiory domowe w Galicji Wschodniej 1772–1918 / *Józef Szocki*. — Kraków : Wyd-wo Naukowe Akademij Pedagogicznej, 2001. — 352 s.
47. *Treter M.* Przegląd treści czasopisma «Lud» 1895–1904 / *M. Treter*. — Lwów : nakładem Tow-wa Ludoznawczego, 1906. — 90 s.